

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра теорії та методики початкової освіти**

Молнар Т.І., Брижак Н.Ю.

**ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА
(практика в літніх оздоровчих таборах)**

*Програма та методичні рекомендації щодо організації
і проведення практики*

для студентів денної та заочної форм навчання
спеціальності 013 «Початкова освіта»
ОС «Бакалавр»

**Мукачево
МДУ 2020**

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра теорії та методики початкової освіти**

Молнар Т.І., Брижак Н.Ю.

**ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА
(практика в літніх оздоровчих таборах)**

*Програма та методичні рекомендації щодо організації
і проведення практики*

для студентів денної та заочної форм навчання
спеціальності 013 «Початкова освіта»
ОС «Бакалавр»

**Мукачево
МДУ 2020**

*Розглянуто та рекомендовано до друку
Науково-методичною радою Мукачівського державного університету
протокол № 9 від 21 травня 2020 р.*

*Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри теорії та методики початкової освіти
протокол № 10 від 21 квітня 2020 р.*

Укладачі

Молнар Т. І. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти МДУ

Брижак Н. Ю. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти МДУ

Рецензент

Попович О. М. – кандидат педагогічних наук, декан педагогічного факультету МДУ

П24

Педагогічна практика (практика в літніх оздоровчих таборах): програма та методичні рекомендації щодо організації і проведення практики для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 013 «Початкова освіта» ОС «Бакалавр» / укладачі Т. І. Молнар, Н. Ю. Брижак. – Мукачево: МДУ, 2020. – 55 с. (2,4 авт.арк.; без додатків – 1,7 авт.арк.).

Навчально-методичне видання містить інформацію про мету, завдання і зміст педагогічної практики (практики в літніх оздоровчих таборах). Подано методичні рекомендації щодо планування та організації виховної роботи з дітьми під час літнього відпочинку. Наведено зразки виховних заходів, спрямованих на всебічний розвиток вихованців в умовах літнього оздоровчого табору.

Адресовано студентам денної та заочної форм навчання спеціальності 013 «Початкова освіта», вчителям початкової школи та всім, хто цікавиться питаннями виховної роботи та організації дитячого дозвілля.

ЗМІСТ

Передмова	5
Розділ 1. ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ (ПРАКТИКИ В ЛІТНІХ ОЗДОРОВЧИХ ТАБОРАХ)	6
1.1. Опис педагогічної практики	6
1.2. Мета та завдання педагогічної практики	7
1.3. Організація педагогічної практики	10
1.4. Структура та зміст педагогічної практики	12
1.5. Звітна документація практикантів	14
1.6. Контроль та оцінювання знань, умінь і навичок студентів	18
Розділ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ЛІТНЬОМУ ОЗДОРОВЧОМУ ТАБОРІ	20
2.1. Особливості виховної роботи в літніх оздоровчих таборах	20
2.2. Періоди табірної зміни: мета, завдання, характерні особливості	23
2.3. Форми виховної роботи в літньому оздоровчому таборі	26
2.4. Планування та облік роботи в літньому оздоровчому таборі	28
2.5. Загонові куточки та їх оформлення	31
2.6. Ритуали, символи та атрибути	33
Післямова	36
Рекомендована література	37
Додатки	39

Передмова

Важливою складовою підготовки майбутніх учителів початкової школи є педагогічна практика (практика в літніх оздоровчих таборах), яку студенти спеціальності 013 «Початкова освіта» проходять у дитячих оздоровчих таборах різних типів.

Дитячий оздоровчий табір (заміський, профільний, праці та відпочинку, санаторного типу, з денним перебуванням тощо) є позашкільним оздоровчо-виховним закладом, який створюється з метою реалізації права кожної дитини на повноцінний активний відпочинок та оздоровлення, зміцнення здоров'я, забезпечення змістовного дозвілля, задоволення інтересів і духовних запитів відповідно до індивідуальних потреб учнів. Виховна робота у дитячому оздоровчому таборі включає розумне поєднання відпочинку, праці, спорту, туризму з пізнавальною, естетичною, екологічною, оздоровчою діяльністю.

Під час перебування дітей у закладах оздоровлення та відпочинку створюються умови для розвитку їх внутрішнього потенціалу, творчих здібностей, сприяння формуванню ключових компетенцій, розширення кругозору, інтелектуального збагачення, розвитку на основі включення в різноманітну соціально значиму і особистісно привабливу діяльність, змістовного спілкування та міжособистісних стосунків у різновіковому колективі. Відтак, майбутній педагог як організатор дитячого відпочинку в умовах табору повинен творчо мислити, моделювати виховний процес, бути генератором та реалізатором ідей, впроваджувати нові технології у процес виховання.

Педагогічна практика (практика в літніх оздоровчих таборах) не лише завершує засвоєння змісту, форм і методів виховання, але й створює умови для активного вправління у проведенні різних форм виховної роботи з дітьми в умовах літнього оздоровчого табору. Студенти мають можливість ознайомитися з досвідом організації виховної роботи з дітьми під час літнього відпочинку, із специфікою її планування та проведення, самостійно організовувати різні форми виховної роботи, спостерігати за поведінкою дітей, набувати досвіду спілкування з ними. Набуті в процесі даного виду практики вміння і навички є необхідними для ефективної організації виховної діяльності у майбутній професійній діяльності.

Розділ 1
ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
(ПРАКТИКИ В ЛІТНІХ ОЗДОРОВЧИХ ТАБОРАХ)

1.1. Опис педагогічної практики

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика практики	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань <u>01 Освіта / педагогіка</u> (шифр і назва)	Нормативна	
	Спеціальність <u>013 Початкова освіта</u> (шифр і назва)		
Модулів 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів 2		3-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – <i>не передбачено</i>		Семестр	
Загальна кількість годин 90		6-й	8-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	Освітній ступінь «Бакалавр»	–	–
		Практичні, семінарські	
		–	–
		Самостійна робота	
		90	90
		Індивідуальні завдання	
		<i>не передбачено</i>	
	Вид контролю: <i>диф. залік</i>	Вид контролю: <i>диф. залік</i>	

1.2. Мета та завдання педагогічної практики

Важливою складовою практичної підготовки майбутніх учителів початкової школи є педагогічна практика (практика в літніх оздоровчих таборах), яку студенти спеціальності «Початкова освіта» проходять у оздоровчих таборах різних типів: санаторних, профільних, з денним перебуванням, праці та відпочинку.

Метою педагогічної практики (практики в літніх оздоровчих таборах) є розширення професійно-педагогічних знань і досвіду самостійної організації життя і діяльності дитячого колективу, оволодіння методикою виховної роботи зі школярами різного віку в період літніх канікул.

Завдання практики:

- 1) сформуванню у студентів умінь і навички роботи з вихованцями в умовах літнього оздоровчого табору;
- 2) ознайомлення студентів з умовами роботи та правилами внутрішнього розпорядку оздоровчого закладу;
- 3) встановлення ділових контактів з колегами по роботі;
- 4) оволодіння методикою підготовки, організації та проведення різних форм виховної роботи з дітьми (загонового збору, вогника, лінійки, походу, екскурсії, гри, конкурсу, занять клубів, гуртків та ін.);
- 5) формування професійно-педагогічної спрямованості студента;
- 6) засвоєння інноваційних соціально-педагогічних технологій організації літнього відпочинку і оздоровлення дітей;
- 7) формування досвіду здорового способу життя та зміцнення здоров'я учнів;
- 8) розширення і поглиблення науково-теоретичних знань студентів з педагогіки, психології, спеціальних дисциплін в процесі проведення виховної роботи;
- 9) розвиток умінь вибирати найефективніші методи і прийоми колективної та індивідуальної роботи з вихованцями;
- 10) самоаналіз власної діяльності, відображений у педагогічному щоденнику, звіті студента-практиканта.

У процесі педагогічної практики (практики в літніх оздоровчих таборах) студенти повинні **знати**:

- обов'язки вожатих;
- правила техніки безпеки та поведінки дітей на території табору, в лісі, на воді тощо;
- вивчати особливості тимчасового дитячого колективу;
- закони і традиції табору, планувати режимні моменти;
- форми виховної роботи в умовах оздоровчого табору та методику їх проведення;

- психологічні особливості вікового розвитку дітей молодшого шкільного віку та підлітків;
- особливості організації самоврядування у таборі.

У процесі педагогічної практики (практики в літніх оздоровчих таборах) студенти повинні **вміти**:

- вивчати психологічні особисті школяра і дитячого колективу, загону з метою діагностики і проектування їх розвитку та виховання;
- визначати та планувати конкретні виховні заходи, враховуючи цілі та завдання виховної роботи, орієнтуючись на вікові та індивідуальні особливості школярів, беручи до уваги соціально-психологічні особливості розвитку дитячого колективу;
- використовувати різноманітні форми, методи, засоби і прийоми виховної роботи в загоні оздоровчого табору з метою організації дитячого дозвілля та відпочинку;
- планувати виховну роботу зі школярами на період зміни;
- організовувати виховну діяльність на засадах творчої взаємодії у системі відносин «вожатий (вихователь) – школярі»;
- аналізувати й узагальнювати власний педагогічний досвід та використовувати передовий досвід вчителів-вихователів.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1 – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3 – Здатність діяти соціально, відповідально та свідомо.

ЗК4 – Здатність працювати в команді.

ЗК5 – Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6 – Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК7 – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9 – Здатність використовувати знання з фахових дисциплін та різних методик в освітній діяльності.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК1 – Здатність формувати в учнів предметні компетентності.

ФК2 – Здатність до розвитку учнів початкової школи як суб'єктів освітнього процесу на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості та соціальні чинники розвитку.

ФК3 – Здатність до проектування, організації, оцінювання, рефлексії та коригування освітнього процесу в початковій школі.

ФК4 – Здатність аналізувати особливості сприйняття й засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції освітнього процесу.

ФК5 – Здатність актуалізовувати та застосовувати комунікативні знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності з молодшими школярами, батьками, колегами.

Соціальні компетентності, що передбачають формування надпрофесійних соціально-адаптаційних навичок комунікації, міжособистісної взаємодії, мотивації та успішності, гнучкості, креативності, лідерства, вміння управляти своїм часом, працювати в команді, що відповідають за успішну участь у робочому процесі та високу продуктивність.

Програмні результати навчання

ПРН-1. Знати сучасні теоретичні основи освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.

ПРН-2. Знати мету, завдання, зміст, методи, організаційні форми й засоби початкової освіти, суть процесів виховання, навчання й розвитку учнів початкової школи.

ПРН-6. Знати зміст нормативних документів, що регламентують початкову освіту.

ПРН-7. Володіти базовими знаннями з гуманітарних та професійно-орієнтованих дисциплін, необхідних для вирішення професійних педагогічних завдань відповідно до освітньо-професійної програми та завдань початкової освіти.

ПРН-8. Застосовувати знання, уміння й навички, що становлять теоретичну основу освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.

1.3. Організація педагогічної практики

Педагогічну практику (практику в літніх оздоровчих таборах) студенти спеціальності 013 «Початкова освіта» проходять у VI семестрі (ДФН) та VIII семестрі (ЗФН) протягом двох тижнів у червні.

Базами практики є дитячі оздоровчі табори, табори праці та відпочинку при закладах загальної середньої освіти Закарпатської області.

Направлення студентів на практику в літні оздоровчі заклади здійснюється на підставі договорів, які укладаються не пізніше 15 квітня щороку. Адміністрація Мукачівського державного університету постійно співпрацює з дитячими оздоровчими закладами, попередньо уклавши угоди з їх керівництвом. В окремих випадках студенту, при наявності поважних причин, підтверджених документально, проходження педагогічної практики дозволено в будинках дитячої та юнацької творчості, на станціях юних техніків, натуралістів, у дитячих клубах тощо.

Керівництво та консультування щодо виконання програми практики забезпечують викладачі кафедри теорії та методики початкової освіти Мукачівського державного університету.

Студент-практикант **має право:**

- вносити пропозиції щодо вдосконалення підготовки та організації практики, її методичного забезпечення;
- одержувати у керівників від бази практики та університету консультації щодо проведення виховних заходів, організації різних видів і форм роботи з дітьми в умовах ЛОТ тощо;
- на подовження терміну проходження педагогічної практики при наявності поважних причин та відповідних документів, що їх підтверджують.

Студент-практикант **зобов'язаний:**

- брати участь у семінарах, у настановчій та підсумковій конференціях;
- до початку практики одержати від керівника практики консультацію щодо оформлення звітної документації;
- своєчасно приступити до практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;
- виконувати правила внутрішнього розпорядку ЛОТ, розпорядження адміністрації;
- вивчити й дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії;
- виявляти високу відповідальність, старанність, творчу ініціативу, наполегливість, організованість, дисциплінованість, педагогічний такт і гуманність в роботі з дітьми;

- своєчасно здати звітну документацію.

До практики **допускаються** студенти, які:

- систематично відвідували заняття табірною збору-навчання з підготовки до педагогічної практики;
- пройшли інструктаж з техніки безпеки та з питань охорони життя і здоров'я дітей;
- розробили папку-скарбничку з конспектами виховних занять та матеріалами до них (не менше 10), посібниками, прикладами ігор, пісень тощо;
- пройшли медичний огляд.

Після отримання допуску студенти отримують направлення на педагогічну практику в літні оздоровчі табори, де працюють на посаді організатора дитячого дозвілля, вихователя, вожатого, фізорга, музичного керівника. Кожний практикант закріплюється на час практики за окремим загоном, групою.

Студенти-практиканти повинні мати з собою такі **документи**:

- 1) паспорт;
- 2) ідентифікаційний код;
- 3) медичну книжку з печаткою про допуск до роботи;
- 4) 4 фотографії (розміром 3 x 4);
- 5) направлення на педагогічну практику;
- 6) документацію і папку-скарбничку з посібниками і наочністю;
- 7) необхідні зручні речі для роботи з дітьми влітку.

Контроль за проходженням педагогічної практики організовує кафедра теорії та методики початкової освіти, керівники відвідують табори, спортивно-оздоровчі майданчики, де перебувають студенти на практиці, перевіряють документацію, консультують їх, надають методичну допомогу.

Безпосередній контроль за роботою практикантів здійснює *старший вихователь*, який:

- проводить інструктаж з питань правил внутрішнього розпорядку, техніки безпеки, охорони життя і здоров'я дітей;
- знайомить студентів із дитячим колективом, плануванням навчально-виховної роботи з ними;
- надає консультації щодо складання планів-конспектів, перевіряє і погоджує їх;
- щоденно спостерігає і аналізує роботу практиканта;
- надає методичну допомогу в підготовці та проведенні окремих заходів, різних видів робіт;
- у кінці практики старший вихователь складає характеристику на кожного практиканта, яка затверджується підписом директора табору і печаткою.

1.4. Структура та зміст педагогічної практики

Теми	Самостійна робота
Тема 1. Роль і місце літнього відпочинку в системі виховання школярів	4
Тема 2. Основні види закладів відпочинку та оздоровлення дітей у літній період	4
Тема 3. Юридично-правові основи діяльності закладу оздоровлення та відпочинку	5
Тема 4. Особливості організації життєдіяльності дітей і підлітків в умовах оздоровчої зміни	4
Тема 5. Специфіка організації праці вожатого (педагога-організатора). Методика колективного планування роботи в загоні	5
Тема 6. Особливості спілкування з дітьми різного віку в умовах діяльності оздоровчого табору	4
Тема 7. Специфіка формування тимчасового дитячого колективу в умовах дитячої оздоровчої зміни	4
Тема 8. Організація дитячого самоврядування в дитячому оздоровчому закладі	6
Тема 9. Колективна творча діяльність у дитячому оздоровчому таборі	5
Тема 10. Організація та технологія проведення ігор та розваг в умовах діяльності літнього табору	6
Тема 11. Організація фізкультурно-оздоровчої роботи та загартування школярів в ДОТ	4
Тема 12. Туристично-краєзнавча робота у дитячому оздоровчому таборі	6
Тема 13. Звітна документація студента-практиканта з педагогічної практики	5
Виконання функцій педагога – вихователя дитячого оздоровчого табору	28
Усього годин	90 год.

Протягом педагогічної практики студенти вивчають і аналізують досвід кращих вихователів, педагогів-організаторів, методистів, ведуть педагогічний щоденник, створюють умови для активного відпочинку, оздоровлення дітей і підлітків, участі в суспільно-корисній праці.

Зміст педагогічної практики передбачає:

- ознайомлення зі складом загону, перевірку готовності дітей до перебування в літньому оздоровчому закладі (забезпечення необхідним одягом, взуттям, предметами особистої гігієни, наявність медичної картки та ін.);
- планування життєдіяльності колективу, розробку колективних творчих справ;
- проектування особистісного розвитку кожної дитини;
- складання плану роботи загону на зміну і на кожний день з урахуванням індивідуальних особливостей та інтересів дітей;
- роботу з активом дитячого колективу, інструктаж і перевірка його діяльності;
- проведення колективних видів роботи: загонових зборів, лінійок, вогнищ, конкурсів, змагань тощо;
- розробку і впровадження авторських проектів роботи дитячого колективу;
- проведення туристичних походів, екскурсій, змагань з орієнтування на місцевості;
- організацію природознавчої роботи, збір краєзнавчого матеріалу для куточків та виставок, обладнання живого куточку;
- розучування нових пісень, танців, організацію ігор для дітей;
- виконання адміністративних функцій (контроль за дотриманням режиму і розпорядку дня, виконання санітарно-гігієнічних правил, заходів, спрямованих на зміцнення здоров'я і охорону життя дітей, організація чергування і т. п.);
- самоаналіз власної системи роботи.

1.5. Звітна документація практикантів

Після закінчення педагогічної практики студент-практикант представляє *звітну документацію*:

1. Щоденник практики (з характеристикою та оцінкою за практику, завірену підписом директора табору та печаткою закладу).
2. Педагогічний щоденник.
3. Звіт студента про проходження педагогічної практики.
4. План-сітку.
5. Загоновий куточок.
6. Найкращі сценарії табірної зміни (не менше 10).
7. Альбом (фотоколаж).

Педагогічний щоденник є офіційним документом – звітом діяльності студентів у таборі та контрольним документом, за яким керівники педагогічної практики мають простежити її хід. У щоденнику студент-практикант планує роботу в загоні, фіксує спостереження та здійснює аналіз діяльності. Педагогічний щоденник заповнюється щодня, завжди знаходиться у студента та перевіряється керівником практики оздоровчого табору протягом практики. Відсутність щоденника розглядається як порушення навчально-виробничої дисципліни.

Педагогічний щоденник ведеться в загальному зошиті. Його основу становлять щоденні записи, які будуються у відповідності з періодом зміни (організаційний, основний, підсумковий).

Орієнтовний зразок оформлення щоденника.

Титульна сторінка

Щоденник
педагогічної практики (практики в літніх оздоровчих таборах)
студентки-практикантки групи ПО-31
педагогічного факультету
Мукачівського державного університету
Петрук Леоніди Іванівни

_____ 2020 р.

2 сторінка

Назва табору _____

Директор табору _____

Вихователь _____

Загін _____

Зміна _____

3-6 сторінки

Відомості про дітей загону

№ п/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Дата народження	Школа, клас	Домашня адреса	Відомості про батьків (ПІБ, місце роботи)	Улюблені заняття, захоплення

7-9 сторінки

Режим дня

Загонова пісня

Девіз та інші матеріали, які були ритуальними в загоні

10-11 сторінки

План-сітка загонових справ на зміну

12 сторінка і далі

Облік роботи, який можна вести за такою *орієнтовною формою*:

Дата і час роботи	План роботи на день	Психолого-педагогічний аналіз робочого дня

Аналіз робочого дня описується за схемою:

1. Які цілі та педагогічні завдання були висунуті?
2. Що було проведено протягом дня в загоні (КТС, трудові завдання, екскурсії, рухливі ігри)?
3. Які емоційні стани переважали у дітей протягом дня?
4. Як діти ставились до проведення конкретної справи, як готувалися, брали участь (хто був лідером, хто пасивним, які міжособистісні стосунки склалися між дітьми), яке враження залишилося після проведення справи?
5. Чи було досягнуто висунутих цілей на день?
6. Висновки.

Пам'ятка щодо ведення психолого-педагогічних спостережень

- У щоденнику відображайте пізнавальну, виховну, суспільно-громадську, організаторську, художньо-естетичну, спортивно-оздоровчу діяльність, яку ви проводите у ході практики в таборі.

- Записуючи психолого-педагогічні рекомендації і спостереження за день, не констатуйте всіх фактів і подій дня, що відбувалися, намагайтесь обрати найголовніші події, явища, які вас схвилювали, порадували, або, навпаки, примусили серйозно задуматися.
- Намагайтесь вести спостереження згідно з вашим планом виховної роботи (планом-сіткою).
- Записи у щоденнику ведіть чітко та охайно.
- Відсутність щоденника, несвоєчасний запис розглядається як порушення дисципліни.

Звіт про проходження педагогічної практики друкується (14 шрифт, інтервал 1,5) і затверджується власним підписом практиканта, підписом керівника табору та завіряється печаткою установи.

Титульна сторінка

Звіт
про проходження педагогічної практики
(практики в літніх оздоровчих таборах)
в оздоровчому таборі «Надія»
студентки-практикантки групи ПО-31
педагогічного факультету
Мукачівського державного університету
Петрук Леоніди Іванівни

Схема звіту

1. В якому оздоровчому таборі та ким працював, час перебування у таборі?
2. Умови роботи в оздоровчому таборі.
3. Зміст проведеної роботи:
 - перші дні в таборі, зустріч дітей, планування роботи, підготовка до свята відкриття табірної зміни та участь практиканта в ньому; перші враження і труднощі у роботі;
 - екскурсії, походи і подорожі, натуралістична і краєзнавча робота, участь практиканта в ній;
 - оздоровча і фізкультурно-спортивна робота (змагання, ігри, свята), участь практиканта при проведенні цих заходів;
 - екологічна робота;
 - робота гуртків.
4. Короткий аналіз своєї роботи:
 - чого навчився на практиці (яких знань, умінь і навичок набуто);

- які взаємини склалися з дітьми в загоні, педагогічним колективом;
 - як змінилися особистісні якості практиканта;
 - що допомагало у роботі з дітьми;
 - яких знань, умінь і навичок не вистачало у роботі з дітьми;
 - які виявлено труднощі та прогалини у підготовці до роботи з дітьми в літньому оздоровчому таборі.
5. Висновки і пропозиції щодо вдосконалення організації педагогічної практики в оздоровчому таборі та підготовки до неї.

Характеристика на студента-практиканта. Старший вихователь складає характеристику на студента-практиканта, виставляє оцінку за практику («5», «4», «3», «2») та затверджує підписом керівника та печаткою оздоровчого закладу.

У характеристиці відзначається:

- Прізвище, ім'я, по батькові студента. Назва табору, в якому проходив педагогічну практику, дата.
- Вік дітей, з яким працював студент-практикант.
- Готовність студента до проходження практики.
- Знання практикантом змісту, форм і методів роботи з дітьми різного віку, вміння реалізувати їх у практичній діяльності.
- Вміння планувати роботу. Виконання плану виховної роботи.
- Підхід до дітей, вміння організувати і зацікавити дитячий колектив.
- Рівень виконання завдань виховної роботи в загоні.
- Забезпечення дисципліни в загоні та охорони здоров'я і життєдіяльності дітей.
- Життєва позиція практиканта, його дисциплінованість, ставлення до праці.
- Позитивні сторони та основні прогалини в педагогічній підготовці практиканта.
- Побажання, рекомендації, поради для студента-практиканта.
- Загальна оцінка за літню педагогічну практику («5», «4», «3», «2»).

1.6. Контроль та оцінювання знань, умінь і навичок студентів

Оцінюючи роботу студента під час педагогічної практики, керівник від бази практики аналізує його діяльність за такими напрямками:

- Наявність і якість документації (звіт, щоденник з аналізом роботи кожного дня, розробки двох залікових виховних заходів).
- Дотримання режиму дня.
- Відповідність роботи плану.
- Участь у підготовці та проведенні загальнотабірних справ.
- Оформлення майданчика, робочого кутка.
- Випуск стінгазети.
- Підхід практиканта до дітей, вміння зацікавити дитячий колектив.
- Дотримання правил охорони життя і здоров'я дітей.
- Дисциплінованість практиканта, ставлення до роботи.

Підсумки педагогічної практики підводяться на конференції за участю всіх студентів та методистів. Учасники конференції виступають з пропозиціями щодо організації та проведення педагогічної практики з метою її вдосконалення.

Оцінка за проходження педагогічної практики складається із суми оцінок, які виставлені керівником від бази практики, керівником від ЗВО за виконання завдань практики, та за підсумком усного захисту перед комісією основних положень, які входять до програми практики.

Види діяльності та розподіл вагових коефіцієнтів

№	Види діяльності студента-практиканта	Вагові коефіцієнти
1.	Оцінка за різні види діяльності студента від бази практики (проведення виховних заходів, екскурсій, прогулянок та розваг).	0,2
2.	Оцінка за виконання програми практики, оформлення і своєчасне подання звітної документації про педагогічну практику методисту-керівнику.	0,4
3.	Захист звіту студента про проходження практики.	0,4

Критерії оцінки роботи студентів (за національною шкалою)

«Відмінно» ставиться студенту, який вчасно і на високому рівні виконав завдання, що визначені програмою педагогічної практики; виявив організаторські, комунікативні вміння; проявив у роботі самостійність, ініціативність, творчість, педагогічний такт при проведенні виховної роботи з дітьми у таборі.

«Добре» ставиться студенту, який виконав програму педагогічної практики, проявив ініціативу в роботі, однак допускав незначні помилки при проведенні окремих форм виховної роботи.

«Задовільно» ставиться студенту, який виконав програму практики, однак не проявив достатніх знань психолого-педагогічної теорії, методики колективного творчого виховання і вміння застосовувати їх, допускав помилки при проведенні виховних заходів, не враховував в достатній мірі вікові та індивідуальні особливості учнів, інтереси дітей.

«Незадовільно» ставиться студенту, який повністю не виконав програму педагогічної практики в літньому оздоровчому таборі.

Розділ 2

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ЛІТНЬОМУ ОЗДОРОВЧОМУ ТАБОРІ

2.1. Особливості виховної роботи в літніх оздоровчих таборах

Дитячий оздоровчий заклад (заміський, профільний, праці та відпочинку, санаторного типу, з денним перебуванням тощо) є позашкільним оздоровчо-виховним закладом, який створюється з метою реалізації права кожної дитини на повноцінний відпочинок та оздоровлення, зміцнення здоров'я, задоволення інтересів і духовних запитів відповідно до індивідуальних потреб.

Виховна робота в таборі передбачає розумне поєднання відпочинку, праці, спорту з пізнавальною, естетичною, екологічною, оздоровчою діяльністю. Зміст, форми та методи роботи будуються на принципах ініціативи й самодіяльності дітей та учнівської молоді, демократії і гуманізму, розвитку національних і культурно-історичних традицій, пріоритетності загальнолюдських духовних досягнень і цінностей.

Основні **завдання** виховної роботи в дитячому оздоровчому закладі:

1. Формування громадянсько-патріотичної свідомості.
2. Розвиток пізнавальних інтересів особистості, сприяння творчій активності дітей і підлітків.
3. Формування свідомого ставлення до здорового способу життя.
4. Виховання самостійності дітей і підлітків шляхом самовизначення і творчої самореалізації.
5. Забезпечення сприятливого морально-психологічного клімату у тимчасовому колективі.
6. Формування моральних якостей, що визначають ставлення до людей, суспільства в цілому, до себе, до своєї поведінки, до праці тощо.
7. Забезпечення необхідних умов щодо соціалізації дітей і підлітків.
8. Формування міжособистісного спілкування та підготовка молоді до життя в умовах ринкових відносин.
9. Дотримання режиму дня як найважливішої умови, яка забезпечує успішне розв'язання завдань оздоровчо-виховної діяльності в дитячому оздоровчому закладі.
10. Формування сумлінного, відповідального і творчого ставлення до різних видів трудової діяльності.
11. Розвиток економічного мислення сучасної особистості в масштабах своєї сім'ї, виробництва, всієї країни.

12. Формування відповідального ставлення до природи тощо.

Виховна робота в літньому оздоровчому таборі має специфічні **особливості**:

- виховний процес у ЛОТ планується і здійснюється з урахуванням того, що діти повністю відірвані від сім'ї, батьківського піклування та захисту, тому на педагогічний колектив табору покладається завдання забезпечити повноцінне життя дітей;
- всі види виховної діяльності здійснюються в тимчасових різновікових колективах з різним соціальним досвідом дітей, умовами життя і виховання, з сільської або міської місцевості, з певним оздоровчим режимом дня;
- виховна робота базується на принципах добровільної участі дітей у різних справах, у вільному виборі ними занять, що передбачає створення вихователями варіативних програм діяльності;
- короткочасний період існування табірної колективу вимагає чіткого початку і завершення табірної зміни, обов'язкової оцінки діяльності кожної дитини, надання дітям можливості бачити і розуміти результати своєї праці;
- значні виховні можливості має і сам тимчасовий дитячий колектив табору. Під час активного спілкування інтенсивніше, повніше розкривається особистість дитини;
- виховний процес у ЛОТ здійснюється в сприятливих умовах природного середовища і соціального оточення;
- виховна робота з дітьми повинна забезпечувати дотримання ними режиму дня, порядку і чистоти спальних приміщень, виконання санітарно-гігієнічних вимог;
- особливістю виховної роботи в ЛОТ є оздоровлення дітей з використанням рік, озер, моря, лісу, транспортних екскурсій;
- велика кількість виховних завдань, які необхідно вирішувати протягом зміни, створюють напружений ритм роботи всього педагогічного колективу, мобілізують його творчі сили і допомагають у досягненні головної мети – оздоровлення дітей, створення хорошого емоційного настрою, привнесення почуття гри, романтики в їхнє повсякденне життя, виявлення інтересів, захоплень вихованців тощо.

Врахування зазначених особливостей виховної роботи в ЛОТ є передумовою для створення у таборі життєрадісної атмосфери і забезпечення повноцінного відпочинку і розвитку дітей.

З огляду на специфіку виховної роботи в літньому оздоровчому таборі, доречними є такі **види діяльності**:

- *пізнавальна і ціннісно-орієнтаційна* (день пізнавальних ігор, усні журнали, аукціон знань, інтелектуальний бій, ігри-тренінги з культури спілкування, захист професій);
- *суспільно-громадська* (просвітницькі посиденьки, «Проблеми тижня», клуб юних парламентарів, прес-конференції, конкурс просвітницьких знань);
- *організаторська* (гра «Лідер», «Подорож у небувалі країни», журнал-естафета «Жива газета», гра «Дзеркал», «Організація самоврядування»);
- *художньо-естетична* (конкурс-захист «Пори року», «Мої музичні захоплення», музичний ринг, вечір авторської пісні «Візьми гітару», фестиваль мистецтв, виставка-вернісаж, театральний КВК, пісенний аукціон, свято «На балу у Попелюшки», «Гуморина», конкурс «Природа, майстерність, фантазія»);
- *спортивно-оздоровча* (ранкова гімнастика, плавання, біг, ходьба, походи, спортивні ігри, шахові турніри, дотримання режиму й розпорядку в таборі, спартакіада, свято «Сила і грація», спортивно-туристична гра «Розвідники», конкурс «Спортивний загін», бесіди);
- *трудова* (самообслуговування, розвідка корисних справ, ательє добрих послуг, майстерня по виготовленню сувенірів, дні передбачливості, виставки, ярмарки, гра-естафета «Економіка і ми», збір лікарських рослин, гілкового корму);
- *натуралістична і екологічна* (створення загонів по охороні природних багатств, бесіди по охороні природи і раціональне використання її ресурсів, екскурсії в природу, вироби з природних матеріалів, організація трудових десантів по озелененню території);
- *туристично-краєзнавча* (туристичні походи, які супроводжуються збором матеріалу історичного, географічного характеру: мінералів, гербаріїв, колекцій, складання краєзнавчого альбому, зустрічі із старожилами та запис їх розповідей про минуле села, міста).

Починати організувати виховну роботу у літньому оздоровчому таборі необхідно з організації **самоврядування**.

Самоврядування – це самодіяльність, що спрямована на керівництво, розробку, прийняття і виконання рішень, від яких залежить життя і

діяльність колективу. Це демократичний спосіб організації колективного (суспільного) життя.

Для того, щоб самоврядування стало реальним механізмом життєдіяльності і розвитку колективу, кожної особи в ньому, необхідним є створення ряду умов і виконання наступних вимог:

- участь у самоврядуванні всіх членів колективу (дітей та дорослих), а не вузького кола активу та вихователів;
- самоврядування – механізм постійної дії, а не тимчасова дія чи короточасна гра;
- обов'язкова співпраця з органами самоврядування дорослих;
- підтримка вихованців на рівноправних умовах співпраці з ними;
- наділення учнів реальними правами і обов'язками, пов'язаними з прийняттям і реалізацією важливих рішень, які впливають на життя всього табору;
- самоврядування не повинно перетворюватися у гру, вихованці мають відчувати реальні наслідки своїх дій;
- не обмежувати самоврядування окремими заходами (наприклад, днем самоврядування), важливо забезпечити реальну участь вихованців в управлінні табірними справами, для чого адміністрація, вихователі і вожаті повинні передавати частину повноважень дітям;
- організація різноманітних змістовних видів і форм роботи, що забезпечують утворення кращих умов (організаційних, психологічних, матеріальних, естетичних та інших) життєдіяльності дітей.

2.2. Періоди табірної зміни: мета, завдання, характерні особливості

Табірна зміна поділяється на три періоди: організаційний, основний, підсумковий. Вони об'єднані однією метою – тісна співпраця дорослих і дітей в кожній колективній справі, розвиток ініціативи вихованців, створення атмосфери радості та творчості в дитячих колективах.

Організаційний період розпочинається з моменту заїзду дітей у табір і триває 3-4 дні, коли колективу ще немає, а є організаційна одиниця – загін, в якому об'єднали дітей за певним віком та врахували рівну кількість хлопчиків і дівчаток. Діти відчують стан адаптації, загальної емоційної

напруги, спричинений недостатністю інформації про закони, норми, вимоги нового колективу, про його членів, вожатих, своє можливе місце в колективі.

Мета організаційного періоду: розкрити перспективи діяльності дітей в таборі, закласти основи тимчасового дитячого колективу, враховуючи минулий досвід дітей і традиції табору.

Завдання: проаналізувати якісний склад дітей, рівень їх умінь і навичок організаторської діяльності, інтересів і захоплення; познайомити дітей з законами та традиціями табору; розробити єдині педагогічні вимоги до виконання режиму дня, дисципліни в таборі, створити творчу атмосферу діяльності, сформувані органи дитячого самоврядування, визначити стиль взаємовідносин у колективі.

Мета діяльності в організаційний період – згуртувати дитячий колектив для того, щоб зробити його у подальшому інструментом виховання особистості, організувати життя вихованців. Від того, як вихователь проведе організаційні дні, залежатиме успіх роботи в подальшому. Відтак, у цей період важливо:

- розмістити дітей і впорядкувати їх речі;
- провести екскурсію по табірному містечку;
- провести вечір-знайомство, розповісти про традиції табору;
- ознайомити з правилами спілкування в загоні;
- провести організаційний збір загону, розподілити доручення, розподілити дітей на ланки;
- обрати творчий актив, придумати назву загону, пісню і девіз;
- провести обговорення дитячих справ і скласти план роботи на зміну.

Рекомендовані форми діяльності:

1. Вогник знайомства. Мета: знайомство дітей один з одним, з традиціями табору.

2. Екскурсія по табору. Мета: ознайомлення дітей з табором, особливостями його роботи, правилами поведінки. Закладаються основи дбайливого ставлення до табірної майна, природи.

3. Розвідка цікавих справ. Мета: використання методу мозкової атаки (мозкового штурму) для визначення пропозицій до плану діяльності загону.

4. Збір-знайомство. Мета: познайомити дітей із співробітниками табору, з єдиними вимогами, роз'яснити суть законів і традицій табору. Перше знайомство з колективом педагогів-організаторів.

5. Збір «Народження загону». Мета: визначити мету і завдання діяльності загону, з'ясувати статутну характеристику загону.

Основний період табірної зміни триває після закінчення організаційного і до настання підсумкового. У цей період дитячий колектив

відчуває різний психологічний стан. Діти об'єднуються в групи для досягнення висунутих перспектив, бачать себе частиною цілого колективу – загону. Вони проявляють товариськість, взаємодопомогу, вимогливість, підвищується статус тих дітей, які діють в інтересах колективу.

Мета основного періоду: досягти повного вирішення питань відпочинку і оздоровлення кожної дитини, розвитку інтересів дітей, набуття ними у таборі можливих знань, умінь, навичок.

Завдання: домогтися створення виховної системи в загоні; сприяти розвитку особистості кожної дитини на основі розвитку колективу та міжособистісних стосунків; домогтися пізнавального характеру кожної справи; розвивати організаторські вміння і навички через систему доручень (актив, тимчасові об'єднання, традиційні доручення, змінність активу); домогтись виконання режимних моментів, єдиних вимог; організувати взаємодію з загонами і службами табору.

Рекомендовані форми діяльності: концерт-загадка, гра-естафета «Пізнай себе», майстерня мод, конкурси «Шукаємо товариша», квітковий бал-конкурс, день творчості, свято гри та іграшки, походи по рідному краю, екологічні експедиції, вечори «Диво калинове», українські вечорниці, свято Івана Купала, свято українського рушника, свято Нептуна, танцювальний марафон, екологічний аукціон, екологічне лото, день іменинника, гра «Ромашка», експрес-гра «Подорож у світ бізнесу», гра-вікторина «Що, де, коли?», тижні «Здоров'я», «Екології», «Культурних надбань», конкурси (найрізноманітніші).

Підсумковий період табірної зміни розпочинається за 3-4 дні до її закінчення та від'їзду дітей. Колектив перетворюється на інструмент індивідуального розвитку кожного з його членів, коригування його соціального досвіду, розвитку творчої ініціативи. Стає більш ефективною діяльність органів самоврядування, зростає самостійність активу з його добровільними помічниками.

Мета підсумкового періоду: підвести підсумки діяльності дітей у таборі.

Завдання: підбити підсумки роботи за зміну, визначивши позитивні й негативні моменти роботи; дати оцінку діяльності тимчасово створених мікрогруп у ході підготовки і виконання КТС; діагностувати розвиток міжособистісних стосунків, механізмів, що лежать в основі їх формування, особистих інтересів школярів; визначити перспективи подальшого застосування.

Рекомендовані форми діяльності: проведення підсумкових зборів ланок та загонів; ігри-естафети «Знаємо, вміємо, діємо», «Марш-фініш», «Добачення, табір!»; урочисте закриття зміни і прощальне вогнище.

2.3. Форми виховної роботи в літньому оздоровчому таборі

Концерт-блискавка – готується за 30-40 хвилин до показу. Як правило, до програми входять вірші, пісні, гуморески, гра на музичних інструментах. Бажано запропонувати дітям тематику концерту.

Літературний карнавал – дає можливість всім дітям взяти участь у конкурсі на кращий карнавальний костюм, його захист (читання, спів, виконання літературного чи музичного твору).

Конкурси-драматизації – театралізація у виконанні пісень, казок з монологами, авторськими виступами.

Ярмарок головоломок – розгадування і розплутування веселих головоломок.

Лицарі пера – програма конкурсного виступу юних поетів, прозаїків, пародистів, тут немає переможців, тут всі – молодці.

Лісова республіка – виставка лісових дарів, виробів з лісового матеріалу, молюсків, квітів.

Мода.Мода.Мода – дефіле моделей, демонстрація костюмів різного призначення. Рекомендується коментувати показ, використовуючи музичні ритми, під які демонстранти представляють свої моделі.

Тіньовий театр – учасники знаходяться за білим екраном. Сильний спектр світла, освітлюючи їх, створює тіньове зображення на екрані. Таким чином можна розігрувати інсценівки, казки, діалоги.

Вечір жанрів – учасники вибирають жанр і працюють у ньому. Можуть бути представлені: цирк, театр драми, опера, оперета, ляльковий театр, естрадний жанр тощо.

Бабуся-Загадуся – проводиться за визначеною темою, наприклад, загадки про овочі чи явища природи. Хто відгадає більше, той і переможець.

З'їзд художників – малюнки на асфальті поєднують з різними плакатними конкурсами та іграми.

Лицарський турнір – конкурс для хлопців-старшокласників, які пробують себе у ролі елегантних і сміливих лицарів.

Золотий ключик – конкурс для хлопчиків до 10 років з різноманітними завданнями.

Молодіжні вечірки – носять розважальний і пізнавальний характер. До прикладу:

- «Вечірка днів народження» (конкурси з іменинниками);
- «У гості до НЛЮ» (змагання для «літаючих тарілок»);
- «Яблучна вечірка» (різноманітні конкурси з яблуками);
- «Газетна вечірка» (використавши стару пресу, є можливість розважити команди смішними естафетами) тощо.

Тасмничий острів – кожний загін – команда. Капітанам команд вручаються карти, на яких зображені маршрути для проходження станціями. На станціях гравці виконують завдання і набирають певну кількість балів. А розгадавши ребус – є можливість відшукати «солодкий скарб».

Гра «Веселий експрес» - як і в попередній грі, створюються команди. Команди-поїзди – це ланцюжок дітей, які беруться за руки і проходять станції «Спортивна», «Казкова», «Чомучка», «Загадки» та інші. За загальною кількістю набраних балів визначається команда-переможець.

«Острів любові» – запрошує старшокласників на цікаву програму. Неодмінні атрибути вечора: свічка і гітара. Теми: «Перше кохання», «Сімейне щастя», «Кохання через роки», «Кохання у віршах».

Театральні самоцвіти – конкурс акторської майстерності. Пропонуються різні завдання: інсценізація скоромовок, казок, декламування віршів, розігрування мімічних сцен («на рибалці», «у лікаря» та ін.).

Сюжетні концерти – за основу береться відомий сюжет. Головні герої діють відповідно до сценічного образу. У програму влітаються номери.

День рідної землі – цілий день розваг, сміху і веселого настрою. Зранку проводиться конкурс народної пісні. Після полудника діють торг-атракціони, де можна заробити гроші для свого куреня, які виготовляються спеціально до свята. Після вечері – аукціон, де загін за свої гроші може зробити колективну покупку. Купити можна овочевий набір, шоколадки, печиво, дискотеку і т.д.

Бали, карнавали – проводяться наприкінці заїзду. Для них характерні святковість, оригінальність оформлення, використання карнавальних масок, урочистість відкриття і закриття. Поведінка учасників регламентується «бальним етикетом». Бал завершується обов'язковим танцем для всіх, нагородженням переможців конкурсів і турнірів, головним призом, пам'ятними подарунками, жартівливими дипломами та почесними званнями.

Ми шукаємо таланти – вечір проводиться в перші дні перебування у таборі з метою виявлення здібностей вихованців для залучення до організаційного комітету табору з культурно-масової роботи.

Малі Олімпійські ігри – тривають 2 дні. У перший день на урочистій лінійці піднімають прапор, клянуться у справедливості та запалюють факел богині Феміді, розпочинаються змагання з бігу, стрибків. На другий день переважають командні змагання, проходить нагородження переможців, показові виступи найкращих, спортивні танці.

Міс табору – конкурс, що проводиться з метою вибрати найвродливішу, найрозумнішу, найчарівнішу дівчину-старшокласницю.

Міс Дюймовочка – аналогічний конкурс, що проводиться серед молодших дівчаток. Різноманітні завдання захоплюють дітлахів і вони посправжньому вболівають за «своїх».

«Кохання з 1-го погляду» і «Кохання з 31-го погляду» в залежності від того – на початку чи в кінці зміни проводиться програма. «Кохання з 31-го погляду» можна замінити конкурсом «Серця двох», де братимуть участь добровільно сформовані пари. Цей день варто оголосити «Днем кохання», впровадити посади листонош, які будуть носити листи, вітальні листівки адресатам, або ж виготовити «Скриньку кохання» і записки віддати на вечірній дискотеці.

«Зльоти мудреців», «Щасливий випадок», «Брейн-ринг», «Що, де, коли?» – цікаві програми для тих, хто бажає продемонструвати свої знання і здобути цікавий досвід.

День чистоти і здоров'я – у програмі: урочистий наказ короля чистоти Акурата, прибирання території, збір сміття, розважальна програма з визначенням переможців.

День колективного відпочинку батьків і дітей (батьківські дні) – у програмі: спортивні змагання, веселі концерти, у яких беруть участь діти та батьки.

2.4. Планування та облік роботи в літньому оздоровчому таборі

Вся робота в літньому оздоровчому таборі повинна бути ретельно спланована. Планування виховної роботи вимагає чіткої послідовності, системності та наступності. Це одна з найважливіших умов успішної організації літнього відпочинку школярів.

Насамперед, рекомендується опрацювати нормативні документи з питань виховання підростаючого покоління, ознайомитися з публікаціями в методичній літературі про цікаву організацію літнього відпочинку дітей. Велике значення має урахування визначних дат і свят, що припадають на літній період, традицій табору, місцевих умов і можливостей, вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів і підлітків.

Планування виховної роботи в дитячому оздоровчому закладі буде ефективним, якщо дотримуватись наступних *методичних порад*:

- вивчіть вікові особливості дітей;
- зверніть особливу увагу на очікування вихованців у цьому віці;
- вивчіть можливості оздоровчого табору (традиції, періодичність загонових справ), складіть модель зміни з урахуванням можливостей оздоровчого табору;
- відберіть засоби, форми, методи, якими володієте;
- використовуйте дані з дитячих анкет (захоплення, очікування, бажані доручення, уміння тощо);
- створіть творчу атмосферу в загоні;
- враховуйте інтереси дітей, а не вихователів (вожатих).

У практиці роботи дитячих оздоровчих таборів розрізняють наступні види планів:

- 1) перспективний план роботи;
- 2) календарний план роботи табору і загону на одну зміну;
- 3) плани роботи гуртків і секцій, клубів за інтересами;
- 4) план-сітка загонових справ;
- 5) робочі плани вихователів і вожатих, методиста, заступника директора з питань виховної роботи;
- 6) конкретні плани підготовки та проведення різноманітних справ у таборі.

Календарний план роботи загону складається дітьми разом із вихователем чи вожатим на одну зміну і затверджується на зборі загону. При його складанні необхідно врахувати, насамперед, пропозиції вихованців.

Можливі форми залучення дітей до планування роботи загону:

Скарбничка пропозицій. На видному місці в загоні вивіщується великий плакат з конвертом «Бажаємо – пропонуємо», куди діти кладуть свої пропозиції. А для того, щоб ця справа була більш дієвою і стимулювала до прояву творчості та ініціативи, протягом дня можна випустити кілька «блискавок» чи зробити повідомлення в загоні про бажання і пропозиції, що надійшли вже від дітей.

Анкета «Що я хотів би (хотіла б)?». Орієнтовні запитання анкети:

- З ким ти хотів би товаришувати?
- Кому ти допоміг би, не роздумуючи, в будь-яку хвилину?
- Організатором якої справи ти хотів би бути?
- Чого ти хочеш навчитися?

Відповіді на запитання анкети дадуть можливість внести до календарного плану найбільш цікаві для дітей заходи.

Усне опитування «Ваша пропозиція». Його проводять дитячі репортери прес-центру серед вихованців і дорослих.

Випуск стінгазети «Допиши». У цій газеті зліва написані запитання, справа – вільне місце для відповідей дітей. Наприклад:

- Як у вас у класі проводились туристичні походи, конкурсні програми, диспути, пам'ятні зустрічі тощо?
- Які справи в таборі, де ти раніше відпочивав, тобі найбільше запам'ятались?

Конкурс на кращі пропозиції. Проводиться з метою залучення всіх дітей до планування. Слід враховувати захоплення, інтереси і бажання вихованців. Необхідно подумати про форми заохочення. Переможці конкурсу можуть стати організаторами запропонованих справ. Можна випустити привітання, «блискавку», оголосити подяку. В результаті такого конкурсу найбільш цікаві та корисні пропозиції й бажання дітей повинні

ввійти до плану загону протягом зміни.

Всі пропозиції розглядає рада загону і найцікавіші з них включає до проекту календарного плану. Календарний план роботи затверджується шляхом відкритого голосування. Разом з цим, визначаються відповідальні за виконання кожної справи. Це можуть бути творчі групи, ланки, окремі члени загону. Головне при розподілі роботи в загоні – нікого не залишити без доручень та конкретних завдань. Кількість запланованих справ повинна бути посильною для виконання, тобто реальною.

На основі календарного плану складається план-сітка загону. Зміст плану роботи на зміну обирається в залежності від характеру табірної зміни, від строків зміни (початок або кінець літа), від тривалості зміни. План має містити різні за характером справи: збори, вогнища, лінійки, свята, конкурси, спортивні заняття і змагання, туристичні походи, екскурсії, ігри, водні процедури, кінофільми. Особливе місце слід відводити справам на свіжому повітрі. Заходи, які потребують великої підготовки, не повинні слідувати один за одним. При плануванні загальнотабірних справ необхідно враховувати час для їх підготовки та репетицій. При плануванні загонових справ слід передбачити час для активного відпочинку дітей, читання книг, газет, для заповнення дітьми особистого щоденника і написання листів. Загальнотабірні справи, спортивні заняття, конкурси в спекотну погоду необхідно планувати на другу половину дня. У дощову погоду рекомендовано використовувати закриті павільйони для ігор. У вихідні дні варто планувати туристичні походи і поїздки.

Зразок 1

<p>1-й день <i>Ранок.</i> Організаційний збір табору. <i>День.</i> Свято відкриття табірної зміни.</p>	<p>2-й день – день екології <i>Ранок.</i> Екологічний крос «Збережемо природу». <i>День.</i> Конкурс поробок з природного матеріалу «Природа і фантазія».</p>	<p>3-й день – «Ми інтелектуали» <i>Ранок.</i> Інтелектуальна гра «Пізнаючи світ, пізнаєш себе». <i>День.</i> Конкурс реклами про село, школу.</p>
<p>4-й день - день казки <i>Ранок.</i> Конкурс малюнка на асфальті «У світі казки» <i>День.</i> Конкурс інсценованої казки.</p>	<p>5-й день – день України <i>Ранок.</i> Святковий ярмарок. <i>День.</i> Козацькі ігри.</p>	<p>6-й день – день спорту <i>Ранок.</i> Веселі старты. <i>День.</i> Книга рекордів табору.</p>
<p>7-й день - день іменинника <i>Ранок.</i> «Поле чудес». <i>День.</i> Шоу-програма «Під знаком зодіаку».</p>	<p>8-й день – день туризму <i>Ранок.</i> Туристичний похід <i>День.</i> Конкурс веселих туристів.</p>	<p>9-й день – день гумору <i>Ранок.</i> Конкурс мюнхаузенів. <i>День.</i> Гуморина.</p>
<p>10-й день – день майстрів <i>Ранок.</i> Подорож до міста майстрів. Творчі майстерні <i>День.</i> Веселий ярмарок.</p>	<p>11-й день – день Нептуна <i>Ранок.</i> Конкурс палаців з піску. <i>День.</i> Свято Нептуна.</p>	<p>12-й день <i>Ранок.</i> Свято закриття табірної зміни. <i>День.</i> Концерт «Ромашка».</p>

1 червня Заїзд. Екскурсія по табору. Знайомство у загоні.	2 червня Трудовий десант. Знайомство з колективом вожатих. Дискотека.	3 червня Збори по плануванню. Вечір-гра «Два кораблі».	4 червня Відкриття табірної зміни. Кінофільм.	5 червня Робота гуртків. Відкриття малих олімпійських ігор.	6 червня Спортивні змагання. Конкурс «Смачного!»	7 червня Спортивні змагання.
8 червня Спортивні змагання. Вечір туристської пісні.	9 червня Підготовка до конкурсу акторської майстерності. Дискотека.	10 червня Вікторина «Що? Де? Коли?»	11 червня Конкурс акторської майстерності. Кінофільм.	12 червня Спортивні змагання. Підготовка до свята іменинників	13 червня День іменинників. Веселий ярмарок. Інценування казки.	14 червня Веселі старти. Конкурси.
15 червня Свято Нептуна. Дискотека.	16 червня Спортивні змагання. Українські вечорниці.	17 червня Спортивна гра на місцевості.	18 червня Свято «Подорож у країну Ввічливості». Кінофільм.	19 червня Закриття малих олімпійських ігор. Підсумковий вогник у загоні.	20 червня Лінійка закриття табірної зміни. Вогник «Прощай, табір»	21 червня Від'їзд.

Підготовка до табірних і загонових справ, режимні моменти, заходи, що проводяться повсякденно (купання, прогулянки, екскурсії) фіксуються у планах роботи на день. Такий вид планування отримав назву – «**Путівка дня**».

При складанні плану виховної роботи в літній період рекомендується використати календар пам'ятних дат на червень-серпень (див. додаток Б). Крім того, у додатках В, Г, Д подано приклади різноманітних видів ігрової діяльності з дітьми різного віку в умовах літнього оздоровчого табору.

2.5. Загонові куточки та їх оформлення

Художнє оформлення приміщень табору створює атмосферу відпочинку та творчості, тому дуже важливо приділити цьому питанню значну увагу.

На загальному стенді надається інформація щодо назви табору та загонів, режиму дня, керівництва та працівників табору, плану роботи на всю зміну та щоденного плану, меню, розкладу роботи гуртків та бібліотеки,

вітання зі святами, днями народження, перемогами у конкурсах та змаганнях.

Окремо оформлюються стенди: «Державна символіка України»; «Техніка безпеки життєдіяльності» (правила поведінки у таборі, правила дорожнього руху, правила пожежної безпеки).

Також можна оформити *куточок творчих робіт* вихованців табору та відвести місце для афоризмів, прислів'їв, приказок з питань духовного, інтелектуального, фізичного розвитку особистості. До процесу збору та оформлення висловів можна залучити групу дітей або доручити це загонам у порядку черги.

Оформлення приміщень загонів – справа колективна, в якій кожна дитина зможе реалізувати свої вміння та здібності.

Куточок загону – це його візитна картка, де відображено життя та діяльність дітей впродовж відпочинку у таборі. Це своєрідна газета, причому постійно діюча, жива, творча.

Мета створення загонівих куточків: згуртувати загін, виявляючи таланти дітей і залучаючи їх на добровільній основі до колективної творчості; прикрасити приміщення, де перебуває загін, табір; і, звичайно, дітей цікавлять успіхи свого загону, результати спортивних змагань і творчих заходів, оцінки за чистоту у кімнаті, що цікавого буде в житті загону наступного дня тощо.

Складовими оформлення куточку загону можуть бути: назва, девіз, емблема, речівка, пісня, список дітей.

Куточок може включати такі рубрики:

- ❖ Сьогодні (путівка дня).
- ❖ Дзеркало чистоти.
- ❖ Вітаємо!
- ❖ Спорт.
- ❖ Розпорядок дня.
- ❖ Список загону.
- ❖ Наші досягнення.
- ❖ Закони загону.
- ❖ Новини («А ви чули?»).
- ❖ Корисні поради.
- ❖ Сторінка творчості.
- ❖ Наш настрій тощо.

Крім того, загонівий куточок може містити короткі інформаційні бюлетені на теми: «Комп'ютер – друг чи ворог?», «Дитинство без насильства», «Як вберегти друга від наркоманії» та інші, виходячи із віку та інтересів дітей.

Вимоги до оформлення загонового куточку:

- куточок повинен бути «красномовним», тобто його зміст і рубрики повинні бути цікавими та лаконічними;
- куточок повинен бути правдивим і своєчасним, тобто його зміст і рубрики повинні змінюватись відповідно до подій у загоні;
- куточок повинен висвітлювати різні сторони життя загону (самообслуговування, спорт, участь у житті табору, нагороди, дні народження, перспективи, події, іменинники і т.п.);

У роботі над куточком можна виділити три періоди:

1. Заїзд дітей у табір: короткі відомості про табір; привітання з приїздом; закони табору; табірні атрибутика; план на зміну, на день; режим дня.

2. Основний період зміни: змагання; підготовка до загонових і табірних справ, заходів; участь у заходах, вітання переможців; життя загону.

3. Підсумковий період: «Як ми жили» (фото, відгуки); «А на прощання я скажу» (побажання один одному).

2.6. Ритуали, символи та атрибути

Досвід діяльності дитячих оздоровчих закладів доводить, що розрізнювальними особливостями таборів є ритуали, символи та атрибути, які відповідають обраній моделі дитячого самоврядування, традиціям табору.

Найпоширенішими символами є девіз, салют, емблеми, прапор, галстук, значок, пісня, талісман тощо.

Девіз (з фр. – стисле формулювання провідної ідеї, програми дій). У житті дитячого колективу – це афористичний вислів, що відображає спрямованість його діяльності, якою захоплені діти. Кожен загін, дружина може мати свій девіз, обраний самими вихованцями. Девіз не повинен бути багатослівним. Девіз промовляється на лінійках, зборах, зльотах, перекликах.

Емблема (з грецької – вставка, рельєфна прикраса – предмет, зображення, що умовно або символічно виражає певне поняття, ідею). Для дитячого колективу – це символічний малюнок, що відображає сутність назви, специфіку, напрямки діяльності дитячого оздоровчого закладу.

Прапор – певного кольору або кількох кольорів широке полотно, яке вручається або яке належить відповідній організації, державі; символ честі й згуртованості, символ вірності певним ідеалам. Для життя дитячого колективу прапор має таке ж значення, виступаючи символом вірності справі дитячого колективу, громаді, загону.

Галстук – перев'яз із широкої стрічки, який пов'язують навколо шиї, під комірцем сорочки чи блузки. Галстук – ознака належності до певного

об'єднання. Розміри, колір галстука, власне ставлення до його носіння визначаються дітьми самостійно.

Значок – пластинка, кружечок з певним зображенням, який носять на грудях як прикрасу, пам'ятний знак або знак приналежності до певної організації. У житті дитячого колективу – ознака приналежності до нього. Діти можуть носити значок одночасно або замість галстука. Значок носять, як правило, на лівій стороні грудей, хоча це не є принциповим.

У кожного первинного колективу, як правило, є своя загонова пісня або кілька улюблених пісень. **Загонова пісня** – це своєрідна візитна картка колективу.

Атрибути (з латинської – невід'ємна властивість об'єкта; ознака, властивість чого-небудь) – атрибутами життя дитячого колективу є форма, прапор, значки, які подобаються дітям і допомагають їм організувати свою діяльність.

Значки, нашивки і шеврони на рукаві з елементами заговної символіки свідчать про належність до дитячого гурту; вказують на доручення, яке має вихованець, його активність, авторитетність, досвідченість. Знаки розрізнення та шеврони визначаються дітьми і затверджуються (схвалюються) на зборах ради первинного колективу. За формою можна легко визначити, який загін чи яку модель дитячого самоврядування представляє той, хто її носить. Вона може змінюватись залежно від можливостей кожної конкретної дружини або загону.

До ритуалів (з лат. – обрядовий – сукупність обрядів, що супроводжує певне дійство, його зовнішнє оформлення) відносимо лінійку, збір, вогник.

Лінійка – це і ритуал, і джерело інформації в таборі. Головна мета лінійки полягає у тому, щоб стати організаційним і емоційним початком або завершенням певної справи у загоні чи дружині. Лінійка – це своєрідний камертон дитячої справи: який настрій вона започаткує, так і житиме загін, дружина, табір. Розрізняють такі види лінійок: лінійка-старт, ранкова і вечірня лінійки, тематична і творча лінійки, лінійка готовності.

Збір – це своєрідна школа виховання, тому важливо, щоб кожен педагог правильно розумів завдання і характер цієї форми роботи, зумів зробити так, щоб кожний збір був засобом виховання у дітей самостійності, ініціативи, активності, організаторських здібностей. Види зборів:

- робочі: на них підводяться підсумки, обговорюються важливі поточні питання, приймаються рішення, затверджуються плани;

- традиційні: присвячені дню народження загону, дружини, табору;

- тематичні: присвячуються певним темам, які найбільше цікавлять дітей;

- термінові: збирають за умови термінового вирішення проблеми, необхідності зробити колективну справу, дати оцінку певній події, вчинку.

Вогник – колективне обговорення дітьми й педагогами своїх справ, стосунків, проблем, рефлексія всіх переживань, які були впродовж табірної дня.

Назва «вогник» пов'язана з вечірнім багаттям. Проте, в умовах сучасних табірних реалій, лише незначний відсоток таборів, переважно спортивної та туристичної спрямованості, може дозволити собі вечірнє вогнище. Однак, це не тільки багаття, це іскра зацікавленості кожного справами колективу, теплота стосунків й світло дружності. Тому вогнище – бажаний, але не обов'язковий атрибут «вогника». Головне в ньому – зміст і тональність розмови, культура спілкування, а для згуртованості та максимальної зосередженості доцільніше використовувати невелику свічку, яку передають діти один одному по колу під час розмови. Як правило, на першому «вечірньому вогнику» перше слово краще взяти вихователю загону, щоб подати приклад викладу думок дітям і підтримати несміливих дітей, сприяючи налагодженню стосунків і загальній дружній атмосфері. У подальших «вогниках» краще, щоб вихователь брав заключне слово. Після всього сказаного загonom можна більш точно підібрати слова і налаштувати дітей на прийняття рішень, спираючись на інформацію, яка була отримана впродовж обміну думками між членами загону.

Післямова

Важливим етапом у становленні та розвитку особистості дитини є її допущеність до різноманітних видів діяльності через організацію літніх таборів, які вдало поєднують оздоровчу і виховну функції. Дитячий табір створює умови для розкриття творчих сил кожної дитини, стимулює їх прояв, сприяє розвитку творчого потенціалу особистості. Узгоджена із віком творча діяльність сприяє підвищенню мотивації до праці, розвитку інтелекту, максимальному розкриттю здібностей.

Виходячи з того, що формуванню особистості сприяють не окремі заходи, а система діяльності, в якій вихованець має можливість засвоїти соціальний досвід та досягнути самореалізації, виховний процес треба будувати так, щоб перед вихованцями постійно поставали особистісно значимі, привабливі завдання, які об'єднуються певною виховною метою.

Перед педагогами оздоровчого табору стоїть завдання у максимально короткий термін організувати всі необхідні види роботи з дітьми таким чином, щоб їм захотілось повернутись до табору знову. Це означає, що були створені всі необхідні умови для набуття нового соціально-бажаного досвіду для вихованців, а час, проведений у оздоровчому таборі, був змістовним, цікавим і корисним для їх розвитку.

Таким чином, у системі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи педагогічна практика (практика в літніх оздоровчих таборах) відіграє важливу роль. Вона не лише розширює, поглиблює та закріплює психолого-педагогічні знання студентів, а й створює умови для набуття ними досвіду самостійної організації життя та діяльності тимчасового дитячого колективу під час літнього відпочинку, сприяє удосконаленню їх конструктивних, організаторських, комунікативних, творчих умінь, готує до виконання виховних функцій тощо.

Рекомендована література

Базові джерела

1. Бартків О. С. Оздоровчо-виховна діяльність у літньому дитячому таборі: монографія / О. С. Бартків, В. Г. Грановський, Є. А. Дурманенко; за ред. П. М. Гусака; Східноєвроп. нац. Ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк: Захарчук В. М., 2013. – 203 с.
2. Биховська О. В. Організація відпочинку та оздоровлення дітей: концепції, технології, досвід / О. В. Биховська, В. М. Горбинко та ін. – К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2004. – 208 с.
3. Брижак Н.Ю., Ваколя Т.І. Педагогічна практика в літніх оздоровчих таборах: програма та метод. рекомендації щодо організації і проведення практики для студентів напряму підготовки 6010102 «Початкова освіта» ОКР «Бакалавр» / Н. Ю. Брижак, Т. І. Ваколя. – Мукачево: МДУ, 2014. – 89 с.
4. Закон України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» / Відомості Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-17>
5. Казанова Н. В. Літня педагогічна практика в оздоровчих таборах: методичний посібник / Н. В. Казакова. – Хмельницький: Вид-во ХГПА, 2009. – 96 с.
6. Конвенція про права дитини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021
7. Лаппо В. В. Методика виховної роботи в літніх оздоровчих таборах: навч. посібник / В. В. Лаппо. – Івано-Франківськ: НАІР, 2012. – 299 с.
8. Програма педагогічної практики (практики в літніх оздоровчих таборах) для студентів спеціальності 013 «Початкова освіта» ОС «Бакалавр». – Мукачево: МДУ, 2019. – 15 с.
9. Про забезпечення права дітей на оздоровлення та відпочинок в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, підпорядкованих органам управління освітою // Наказ МОН № 662 від 28.04.2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.osvita.ua/legislation/pozashk_osv/55627/
10. Типове положення про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2009 № 422 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 656 (656-2018-п) від 22.08.2018) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/422-2009-p>

Допоміжні джерела

11. Брижак Н.Ю. Методика гурткової та клубної роботи в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах: навчальний посібник / Н. Ю. Брижак. – Мукачево: Видавництво МДУ, 2017. – 126 с.
12. Герасимчук Л. А. Інструктивно-методичні матеріали з питань організації відпочинку та оздоровлення дітей / Л. А. Герасимчук, З. О. Чернега. – Хмельницький, 2007. – 132 с.
13. Долгая Н. В. Методичні рекомендації щодо організації та проведення літньої педагогічної практики студентів III курсу / Н. В. Долгая. – Кривий Ріг: КДПУ, 2008. – 64 с.
14. Казакова Н. М. Літня педагогічна практика: метод. рекомендації / Н. В. Казакова. – Хмельницький: Вид-во ХГПІ, 2004. – 67 с.
15. Клід І. Цікаве й корисне дозвілля: організація літнього відпочинку / І. Клід, М. Женчук. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2011. – 64 с.
16. Козій М. К. Психолого-педагогічні умови удосконалення педагогічної практики студентів: метод. посібник / М. К. Козій. – К.: Вид-во нац. пед. у-ту ім. М.П.Драгоманова, 2001. – 140 с.
17. Максимчук В. М. Організація роботи літнього пришкольного табору / В. М. Максимчук, О. О. Колонькова. – К.: Шкільний світ, 2013. – 94 с.
18. Миргородська Т. Дитячий оздоровчий табір / Т. Миргородська // Початкова школа. – 2006. – № 21. – С. 24-30.
19. Настенко Н.В. Веселі канікули / Н. В. Настенко, Г. А. Каліберда, Л. Л. Халецька, В. О. Сліпак. – Полтава: ПОППО, 2007. – 34 с.
20. Шулдик Г. О., Шулдик В. І. Педагогічна практика: навч. посібник для студентів пед. вузів / Г. О. Шулдик, В. І. Шулдик. – К.: Науковий світ, 2000. – 143 с.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДИТЯЧИЙ ОЗДОРОВЧИЙ ТАБІР З ДЕННИМ ПЕРЕБУВАННЯМ

Загальні положення

1.1. Дитячий оздоровчий табір з денним перебуванням є позашкільним оздоровчо-виховним закладом.

1.2. Дитячий оздоровчий табір створюється з метою реалізації права кожної дитини на повноцінний відпочинок, оздоровлення, зміцнення здоров'я, задоволення інтересів і духовних запитів, відповідно до індивідуальних потреб дітей шкільного віку.

1.3. Дитячий оздоровчий табір є сезонним, розміщується в стаціонарному приміщенні на базі навчального закладу.

1.4. Засновником дитячого оздоровчого табору є міський відділ освіти і загальноосвітній навчальний заклад.

1.5. Дитячий оздоровчий табір здійснює свою діяльність відповідно до законодавства України.

Організація і основи діяльності

2.1. Дитячий оздоровчий табір діє на основі даного положення, яке затверджується і погоджується засновниками.

2.2. Зарахування дітей до оздоровчого табору здійснюється на основі заяв та довідок (для дітей – сиріт та дітей з малозабезпечених сімей).

2.3. Враховуючи вікові особливості дітей, у дитячому оздоровчому таборі створюється два загони до 20 осіб: 1-2 класи – I загін, 3-4 класи – II загін.

2.4. У оздоровчому таборі діти знаходяться під наглядом медпрацівника, психолога, вихователів.

2.5. Дитячий оздоровчий табір працює за власним планом роботи, організовує та здійснює різноманітні масові заходи.

2.6. Зміст, форми і методи роботи в оздоровчому таборі спрямовані на виховання громадян України, розвиток творчих здібностей, оздоровлення дітей та визначаються потребами дитини в соціалізації.

Господарське утримання та фінансування

3.1. Дитячий оздоровчий табір знаходиться на балансі засновника або уповноваженого ним органу підрозділу засновника міського відділу освіти.

3.2. Джерелами фінансування оздоровчого табору є кошти місцевого бюджету засновника, Всеукраїнського фонду оздоровлення та відпочинку дітей, добровільні внески громадян та благодійні пожертвування.

3.3. Керівництво табору забезпечує дітей, які у ньому знаходяться, харчуванням належної якості, у відповідності із встановленими нормами та правилами санітарно-гігієнічного і протипожежного нагляду.

3.4. Вимоги до території, споруд дитячого табору, його обладнання визначаються будівельними, санітарно-гігієнічними правилами і нормами.

3.5. Органи місцевого самоврядування виділяють кошти на придбання продуктів харчування, здійснення санітарно-епідеміологічного нагляду, бактеріологічного обстеження та медичний огляд персоналу.

3.6. Засновник забезпечує оздоровчий табір та його працівників санітарними паспортами, інструкціями з техніки безпеки, профілактики травматизму і попередження нещасних випадків з дітьми.

Кадрове забезпечення

4.1. Підбір кадрів дитячого оздоровчого табору здійснюється його засновником – міським відділом освіти і дирекцією загальноосвітнього навчального закладу.

4.2. Кожен працівник повинен подати медичну довідку про стан здоров'я, ознайомитися з умовами праці, правилами внутрішнього розпорядку, посадовими обов'язками.

4.3. Працівники повинні дотримуватись вимог трудової дисципліни, етики стосунків, виконувати плани оздоровчо-виховної роботи.

4.4. Штатний розклад оздоровчого табору затверджується засновником у погодженні з профспілковим комітетом та відповідно до типових штатів персоналу дитячих оздоровчих закладів.

4.5. Для працівників табору встановлюється п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями.

Охорона життя та здоров'я дітей

5.1. Працівники оздоровчого табору в межах покладених на них обов'язків несуть персональну відповідальність за безпеку життя і здоров'я дітей, які відпочивають і оздоровлюються у дитячому закладі.

5.2. При роботі з дітьми працівники проходять інструктаж з техніки безпеки.

5.3. Необхідно розробити режим дня роботи табору і неухильно його виконувати.

5.4. Споруди і приміщення, в яких знаходиться табір, повинні обладнуватися протипожежною сигналізацією та вогнегасниками. Працівники табору – ознайомлені з планами евакуації дітей на випадок пожежі чи стихійного лиха.

**КАЛЕНДАР ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
(червень-серпень)**

Червень

- 1 – Міжнародний День захисту дітей
- 5 – Всесвітній день охорони навколишнього середовища
- 6 – День журналіста
- 9 – Міжнародний день друзів
- 22 – День Скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні
- 24 – День молоді
- 28 – День Конституції України

Липень

- 7 – Свято Івана Купала
- 7 – Всесвітній день шоколаду.

Серпень

- 1 – День військово-морських сил України
- 12 – Міжнародний день молоді
- 23 – День Державного прапора України
- 24 – День Незалежності України

ОРІЄНТОВНІ НАЗВИ ЗАГОНІВ, ДЕВІЗИ, ПРИМОВКИ

Назва: «Котигорошки»

Девіз: Ми всі герої трошки, бо звати нас Котигорошки

Примовка: Гей, ви всі Котигорошки, раз, два, три.

У наших грудях серце б'ється, раз, два, три.

Ви вперед вже вирушайте, ні на що не оглядайтесь,
раз, два, раз, два, раз, два, три.

Назва: «Веселка»

Девіз: З веселкою ми дружно до табору йдемо,

З натхненням вчимося, працюємо, живемо.

Примовка: 1,2,3,4,5 – ми крокуємо дружно в ряд.

У таборі весело живемо, друзів ми не підведемо.

Назва: «Червона калина»

Девіз: Добрими справами день починай,

Товариш в біді – мерщій виручай.

Примовка: Раз, два – всі ура! Три, чотири – в щасті, мирі

Ми в цій школі живемо, добрі справи робимо.

Назва: «Дружба»

Девіз: «Завжди дружити у мирі й злагоді всім жити».

Примовка: Один, два, три, чотири – ми крокуємо по чотири.

Хто крокує дружно в ряд? Це загін дівчат, хлоп'ят.

«Дружба» зветься наш загін, для всіх прикладом є він.

Веселі і сміливі, спритні і умілі.

За нами ти простеж, в нас дружбі немає меж.

ДІЛОВА ГРА «ЛІДЕР»

Мета гри: дати дітям можливість розповісти й показати, якими вміннями вони володіють, як використовують їх на практиці.

Лідерами не народжуються – ними стають. Кожна дитина може бути в цій ролі: стати командиром у туристичному поході, організувати чергування в їдальні, підготувати вечір чи провести спортивні змагання. Організуючи всі ці справи, лідеру необхідно володіти мистецтвом вести за собою. Ці діти є першими помічниками педагога- організатора.

Хід гри:

1. Комплектування команд по 5-7 осіб.
2. Обрання капітана команди, обговорення назви, девізу.
3. Конкурс на кращу назву і девіз команди.
4. Конкурс капітанів.
5. Виконання спільного завдання.
6. Аукціон ідей.

При комплектуванні команд, а також виборі капітана можна використати один із видів гри «Ромашка», різноманітні ігрові питання та завдання. Наприклад: з ким би ти поділився своєю таємницею?, з ким би ти хотів жити в одній кімнаті?, з ким би ти пішов на виконання небезпечного завдання?

Можна запропонувати групам дітей швидко скласти з підручного матеріалу (кубики, камінці, шишки) яку-небудь фігурку (хатку, машинку, звірятко). Поки діти складають, педагог повинен уважно стежити за їх діями: хто сміливо бере на себе ініціативу, віддає розпорядження, а хто стоїть осторонь.

Конкурс капітанів допоможе виявити в загоні найбільш ерудовану, організовану особу, котра вміє швидко орієнтуватися, знаходити правильні рішення.

Після жеребкування капітан підходить до групи експертів і йому пропонується питання (завдання чи ситуація). Якщо капітан відповідає, то переходить до другого експерта. Капітан отримує жетон (червоний – 5 балів, зелений – 3 бали, білий – 0). Якщо в капітана виникли труднощі з відповіддю, він може купити інформацію за дозволом команди, але при цьому команда отримує штраф (мінус 1 бал). Однак капітан може отримати відповідь у банку інформації (це довідкова література тощо). Він може купити досить оперативно готову інформацію, але це буде коштувати йому досить дорого. Це можна зробити також за згодою команди, тому що штраф у цьому випадку складає мінус 3 бали. Це готова відповідь, яку капітан може купити в одного з експертів. Ще капітан може купити допомогу команди.

Така допомога безкоштовна, адже від того, як буде працювати команда спільно, дружньо, творчо, залежить успіх і капітана, і всієї команди.

У наступному етапі бере участь вся команда, їй пропонується одне ігрове завдання. Наприклад: педагог підготував 3 групи карток із написами.

I група – герой, предмет, явище, естрада, природа тощо.

II група – ознаки (великий, зелений, веселий).

III група – форма справи (вечір, конкурс, чемпіонат, ...).

Представник команди витягує по одній картці з кожної групи. Наприклад: «чемпіонат», «естрада», «веселий». З цих слів треба скласти назву заходу: **Конкурс «Веселий чемпіонат естрадних акторів».**

Дається час кожній команді на підготовку завдання, і команда починає своє веселе дійство.

Після закінчення гри діти на практиці можуть переконатися, хто в їхньому загоні лідер, кого можна обрати командиром, його помічником, а хто є хорошим виконавцем.

Гра проводиться протягом 1-1,5 год. Кількість учасників не більше 40 осіб. Гра починається зі вступної бесіди керівника гри, в якій розкривається основна мета гри, етапи та її хід.

ПРИКЛАДИ РІЗНОМАНІТНИХ ВИДІВ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ігрові форми знайомства. Ритуали вітання

«**Вузлики, або Плутанина**». Усі стають у коло, узявшись за руки. Поки гравець (наступного разу він може взяти собі помічників) виходить, усі, хто стоїть у колі, мають, не розриваючи рук, заплутатись якнайщільніше в єдиний «вузлик», щоб яблуку не було де впасти між ними. Можна переступати й охоплювати одне одного руками. Гравець, що не бачив, як відбулася ця «плутанина», спробує за встановлений час (хвилину, чи поки лунає мелодія) розплутати гравців.

Учасники гри можуть хором рахувати від 1 до 60. Ажіотаж і винахідливість у грі зростає до другого-третього повтору гри.

«**Міні-презентація**». Учасники представляються по черзі по колу. Першим говорить про себе ведучий: «Мене звати Олександр. Я люблю самовдосконалення». Другий учасник, методом «снігової кулі», повторює: «Олександр – самовдосконалення», і заявляє про себе: «Тетяна, люблю читати» і так далі, по колу.

«**Продовж фразу**». 1. «Здрастуй, я радий тебе бачити, тому що...» Потрібно продовжити фразу чимось гарним, приємним для людини. Зробити це потрібно широко, від душі. Вправу краще проводити в колі, де кожен гравець, починаючи з ведучого, продовжує фразу по черзі.

2. «Мені приємно знайомитися з тобою, тому що...»

3. «Привіт, ти уявляєш...». Усі по колу вітаються цією фразою, описуючи який-небудь цікавий, незвичний, важливий випадок, подію чи момент свого життя.

4. «У кого світлішає на душі, коли він згадує про тебе?»

5. «Я радий(а), що зустрів із тобою...»

«**У якому ти сьогодні образі?**». Учасники по колу розповідають про свій образ. Це може бути асоціація із квіткою, твариною, погодою, казковою істотою, фруктом, овочем, предметом побуту, музичним інструментом. У цій грі важливо не тільки «У якому ти сьогодні образі?», а ще й аргументація – «Чому?».

«**Відкрий таємницю імені**». Кожний по черзі розповідає легенду про власне ім'я, що воно означає, чому йому дали саме це ім'я.

«**Мені подобається мій сусід (сусідка), або Улюблена буква**». Учасники по черзі чи по колу говорять: «Мені подобається моя сусідка ліворуч», приміром, Надійка, за її Наполегливість, сусід праворуч – Костик за його Комуникабельність.

Ускладнити гру можна складанням розповіді для коханої людини на «улюблену букву». Приміром: «Наталку я люблю за Незалежність, я поїду з

нею до Ніжина, Нашію їй Носових хустинок, почастию Налисниками, розважу Новинами...» І так на кожне ім'я.

Колективні завдання для команд

«Стильна казка». Показати казку «Колобок» у жанрі мелодрами, бойовика, оперети, рекламного блоку тощо.

«Художній свист». Між учасниками розподіляються ролі добре знайомої казки. Ведучий читає слова автора, а дітям пропонується «просвистіти» (за допомогою гумових іграшок) діалоги між героями казки. Гравців очікує дуже веселий ляльковий театр.

«Дограй картину». Відомі картини можна не тільки намалювати, а й зобразити пластично. Можна спробувати уявити, що відбулося з головними героями картин «Ранок у лісі» І.Шишкіна, «Граки прилетіли» О. Саврасова тощо і спробувати «дограти» картину.

«Рольові казки, або Конкурс акторської майстерності». Кожна людина володіє акторськими даними. Цей факт беззаперечний, у цьому легко переконатися.

Ведучий розподіляє ролі героїв живих і неживих (предметів), після чого читає текст, а герої зображують почуте. Як правило, чим старші учасники, тим цікавіше проходить гра.

Казки можна обігрувати в різних жанрах: мелодрама, детектив, комедія, драма.

Гру можна видозмінити, замість тексту ведучого використати заздалегідь підготовлену фонограму з музичних уривків, об'єднаних спільним сюжетом.

«Розв'язи і зав'язи» (естафета). Під час цієї естафети одні мають розв'язати, а інші – зав'язати на стільці бантик.

«Що навколо?» Гра на розвиток уваги. Діти називають по черзі, не повторюючи, і перевіряючи один одного, що навколо дерев'яне, скляне, смачне, солодке тощо.

Добра гра для початку розмови і створення святкового настрою. Можна проводити її у формі «Аукціону». Тоді гравці піднімають руки, а ведучий, повторюючи останній варіант, рахує до трьох. Якщо до цього моменту ніхто не назвав нічого нового, виграє той, хто останнім назвав предмет.

«Наскільки ви спостережливі?» Інструкція: «Уважно подивіться одне на одного, а потім заплющте очі і спробуйте правильно відповісти на наступні запитання: Хто який за рахунком? У чому взутий сусід праворуч (ліворуч)? У що сьогодні одягнена сусідка? Чи є прикраси, які?»

Після того як учасники розплющат очі, можна запитати, чи помітили вони якісь зміни у кімнаті.

«Кулькобол». Команди через нитку чи непрозору полотнину грають у волейбол повітряною кулькою, у яку, для зміни траєкторії польоту, додано трохи води.

Масові форми знайомства

«Здрастуй, здрастуй». За хвилину кожен учасник повинен мовчки, рахуючи про себе, зібрати якнайбільше рукостискань, сказавши: «Здрастуй, здрастуй». Права рука виставлена вперед, ліва – за спиною. Чим більше людей грає, тим краще.

Є більш дорослий варіант цієї гри, коли замість рукостискань збирають обійми, зі словами: «Здрастуй, як давно не бачилися!»

Потім підбивається підсумок: хто зібрав 10 рукостискань? Хто 20? Підніміть руки!

Вибираються лідери – це в основному холерики, що можуть надалі очолити команди.

«Здрастуйте ті, хто народився взимку» (ігрове пісенне привітання). Коли співається: «Здрастуйте ті, хто народився взимку», – ті, хто народився взимку, підіймаються зі своїх місць і говорять: «Здрастуйте!», махаючи рукою, а потім сідають. І так із кожною порою року. Спробуймо заспівати разом? Будьте уважні!

«Здрастуйте ті, хто народився взимку!» (Здрастуйте).

«Здрастуйте ті, хто народився навесні!» (Здрастуйте).

«Здрастуйте ті, хто народився у літню спеку!» (Здрастуйте).

«Ті, хто народився осінньою дниною!» (Здрастуйте).

«Здрастуйте, хто обожнює звірів!» (Здрастуйте).

«Ті, хто мріє пройти п'ять морів!» (Здрастуйте).

«Здрастуйте, хто найдобріший!» (Здрастуйте).

«Здрастуйте, хто найшвидший!» (Здрастуйте).

«Здрастуйте ті, кому було сім років!» (Здрастуйте).

«Здрастуйте ті, кому в середу 100 років!» (Здрастуйте).

«Ті, хто хоч раз, але зустрічали світанок!» (Здрастуйте).

«Здрастуйте ті, хто не любить цукерок!» (Здрастуйте). Здрастуйте! Здрастуйте! Здрастуйте! Здрастуйте!

Ігри з розвитку мислення

Погодьтеся, ми не завжди вдало використовуємо своє дозвілля. Відомо, що час бездіяльності здається нескінченним, а цікаво проведене дозвілля «не помічаєш». Пропоновані ігрові форми допоможуть вам цікаво провести вільну хвилинку, для власної користі і для розвитку ваших вихованців.

«Що і для чого». Хто більше назве варіантів застосування звичайних речей. Наприклад, ручки або серветки. Обраний предмет передається по

колу і кожен, одержавши його, називає, як ще нестандартно можна використовувати даний предмет. Так предмет може пройти по колу двічі-тричі. Коли варіанти вичерпуються, вводяться тимчасові обмеження (наприклад, до трьох рахунків), і якщо за цей час гравець не придумав відповідь, він вибуває із гри. Переможця наприкінці нагороджують цим предметом або іншим призом.

У пошуку нових варіантів дітям можуть стати у пригоді різні комбінації із прийменниками (у, над, під, анти, супер тощо).

«Що можна зробити з капелюхом». Гра на розвиток уяви. Варіант гри «Що і для чого», але тільки з капелюхом.

«Відгадай-но!» Визначте за допомогою запитань, на які можна відповісти тільки «Так» або «Ні», який предмет лежить у кишені (сумці)?

Просто вгадуючи, ми довго не зможемо вийти на правильний варіант, а от якщо вгадувати за алгоритмом, то можна виховувати культуру мислення, учитися ставити правильні запитання.

«Так і ні». Суть гри полягає у розгадці певної таємниці, яку задав ведучий. Для цього учасники гри можуть ставити навідні запитання. Єдине обмеження: запитання має бути поставлене в такій формі, щоб ведучий міг відповісти «Так» або «Ні». Звідси й назва гри. Спочатку слухачам (незалежно від віку) буває важко ставити запитання в такому вигляді, але саме це вже є частиною справи на вміння чітко ставити запитання, для того, щоб отримувати потрібну для рішення інформацію. Цю гру можна ще назвати «загадки Шерлока Холмса». Спробуйте «розкрутити» разом за допомогою запитань «Так?», «Ні?» наступні ситуації:

3. Пограбовано ювелірний магазин. Директор знайдений на порожньому горищі прив'язаним до балки. На підлозі під ним велика калюжа. Поліція встановила, що грабіжник – сам директор. Як він міг без сторонньої допомоги прив'язати себе до балки? І звідки вода?

4. Ковбой заходить у бар і просить у бармена склянку води. Не промовляючи жодного слова, бармен вихоплює з поясу пістолет і стріляє вгору. Ковбой дякує і йде геть.

5. Уночі на морі був шторм. Господар залишив слугу зі своїм другом. Уранці, коли прийшов господар, слуги вже не було, а його друг лежав на підлозі мертвим. Що сталося?

6. Хлопець захотів зробити подарунок дівчині. Він купив у комісійному магазині вазу (дуже дешево). Коли він відчинив двері, ваза випала з рук і розбилася. Дівчина стала збирати друзки і раптом... дала йому ляпаса.

«Перевір свою кмітливість» (інтелектуальні запитання)

1. Що може подорожувати світом, залишаючись у тому самому кутку? (Поштова марка).

2. Що всі люди на Землі роблять одночасно? (Стають старшими).
3. Назвіть особину, найбільш близькі види якої живуть у районі Тамбова. (Вовки).
4. Яка істота природно сполучає вислуховування із процесом прийняття їжі? (Кіт Васько).
5. На яке запитання не можна відповісти «Так»? (Ви спите?)
6. На яке запитання не можна відповісти «Ні»? (Ви живі?)
7. Як називається заготівник яловичини, що працює в основному на публіку? (Гореадор).
8. Відсутність якого предмета перетворює хитромудрого в довговухого? (Відсутність квитка).
9. Що стає меншим, якщо його поставити вгору ногами? (Цифра «6»).
10. Якою рукою потрібно розмішувати чай? (Краще чай розмішувати ложкою).
11. Що може бути більше слона й одночасно невагомим? (Тінь слона).
12. Що може бути всюди, навіть у стінах? (Вуха).
13. Назвіть витонченого друга м'якого місця. (Шприц).
14. Від чого, чим більше віднімаєш, тим воно більше стає? (Яма).
15. На що схожа половина яблука? (На іншу половину).
16. Як зістрибнути з 10-метрових сходів і не забитися? (Треба стрибати з першої сходинки.)
17. Що кидають, коли мають потребу в цьому, і піднімають, коли в цьому немає потреби? (Якір).
18. Чи може страус назвати себе птахом? (Ні, тому що не вмie говорити).
19. Яка річка найстрашніша? (Ріка Тигр).
20. У кімнаті горіло 9 свічок, чотири з них погасли. Скільки свічок залишилось? (Чотири, бо інші догоріли).
21. Який суб'єкт був уражений новизною ворит? (Баран).
22. Що можна приготувати, але не можна з'їсти? (Уроки).
23. Скільки місяців у році мають 28 днів? (Усі місяці).
24. Яке місто є плазуном? (Ужгород).
25. Поверхня столу має чотири кути. Один із них відпиляли. Скільки кутів стало? (П'ять кутів).
26. Загадка Вольтера: Що на світі найдовше і найкоротше, ним зневажають і його цінують? (Час).
27. Яке місто можна з'їсти? (Ізюм).
28. Ніхто їх не лає, а вони всі тремтять. Що це? (Осіньні листя).
29. Складений – палиця, а розкладений – млинець. (Парасолька).
30. Коли ми дивимося на цифру 2, а говоримо 10? (У годиннику.)

31. Хто говорить усіма мовами? (Ехо).
32. Чи можна побудувати будинок, щоб усі його сторони виходили на південь? (Так – на Північному полюсі).
33. Що можна бачити із заплющеними очима? (Сон).
34. Скільки разів за добу хвилинка стрілка обганяє годинну? (22 рази).
35. Що це: ниток багато, а клубок не змотаєш? (Павутиння).
36. Ношу їх багато років, а ліку їм не знаю? (Волосся).
37. Яке місто у своїй назві об'єднує ім'я хлопчика і ста дівчаток? (Севастополь).
38. Чи може страус назвати себе птахом? (Ні, він не вміє говорити).
39. Коли хлопчика називають жіночим ім'ям? (Коли він довго спить – соня).
40. Чи може дощ йти три дні вряд? (Ні, бо між днями є ще й ночі).
41. Без чого хліба не спечеш? (Без шкуринки).
42. У якому році люди їдять більше звичайного? (У високосному).
43. Що тепліше за шубу? (Дві шуби).
44. Чи можна перенести воду в ситі? (Так, якщо заморозити).
45. Коли чорній кішці простіше всього пробратися в будинок? (Коли двері відкриті).
46. На яке дерево сідає ворона під час проливної дощу? (На мокре).
47. Назвіть 5 днів тижня, не називаючи чисел і назв днів? (Позавчора, вчора, сьогодні, завтра і післязавтра).
48. Що робить сторож, коли у нього на шапці сидить горобець? (Спить).
49. Чому півень, коли співає, то закриває очі? (Хоче показати, що співає напам'ять).

Нетрадиційні варіанти об'єднання у команди

«Визнач за смаком». Гравці стають у коло і затуляють очі. Ведучий, чергуючи, роздає гравцям по шматочку, приміром: морквини, яблука, горіха, лимона, шоколадки. Потім гравці пантомімою (без слів) описують, що їли, і за цими сигналами мають, хто швидше, об'єднатися в команди.

«Колективно шикуйся!». Ведучий пропонує всім учасникам вишикуватися: за зростом; за довжиною і кольором волосся; за алфавітом (по перших буквах імені).

«Молекули». Ведучий говорить: «Як атоми (сніжинки) полетіли-полетіли, і в молекули об'єдналися по троє осіб». Гравці беруться за руки, у кого немає пари – стоїть на одній нозі, поки ведучий не запропонує «політати» знову.

«Символи». До комірив гравців, що стоять у колі із зажмуреними очима, прикріплюються смужки паперу різного кольору. За сигналом

ведучого учасники мають об'єднатися в команди, не вимовляючи при цьому жодного звуку. Також не можна торкати руками смужки паперу. Після того, як команди вишикувалися, ведучий запропонує їм повернутися спиною і визначити правильність виконання завдання.

Замість кольорових смужок можна використовувати будь-які символи: цифри, букви, геометричні фігури, дорожні знаки, рисунки тварин, птахів, літературних героїв.

«Солоденький сюрприз». Цукерки приліпити скотчем під сидіння стільчиків. Ведучий запропонує дітям знайти сюрприз, не підводячись зі стільців. Знайшовши і з'ївши цукерку, за фантиками, що залишилися, можна погурпуватися на команди. Розрізняти команди надалі можна за кольором фантиків.

«Казкові пари». Дівчаткам даються жіночі казкові ролі, а хлопчикам – чоловічі (Червона Шапочка – Сірий вовк тощо). Завдання: знайти одне одного без слів (за допомогою пантоміми).

Ігри у приміщенні

«Вітер і флюгери». Організатор гри – «вітер», діти – «флюгери». Коли керівник говорить: «Вітер дує з півночі», «флюгери» мають повернутись обличчям на південь, якщо вітер із заходу – на схід, якщо – «буря», то «флюгери» похитуються на місці, якщо «штиль» – усі завмирають.

Можна двічі або тричі назвати один і той самий напрям. Перемагають ті, хто не зробить помилки.

«Риба, звір, птах». Діти стоять у колі. Ведучий проходить мимо дітей, повторюючи три слова: «Риба, звір, птах», потім зненацька зупиняється перед ким-небудь і говорить:

«Риба». Той повинен назвати яку-небудь рибу. Хто відповідь неправильно, виконує номер художньої самодіяльності.

«Кінострічка». Давайте пограємо в таку гру. Розподілимося на команди – кожна за протилежними сторонами стола. Ведучий оголошує назву кінофільму, що зараз створюватиметься кожною командою (по-черзі). Учасник першої команди, який сидить скраю, повторює назву фільму і називає наступне слово (обов'язково іменник), що визначає ту картину, яку він уявляє. Наприклад. «ліс... (Другий учасник команди повторює сказане і додає своє слово, розвиваючи сюжет) ліс, вогнище...».

Так накопичуються слова-кадри. Кожен учень повторює всі слова, сказані до нього, і додає нове. Через певну кількість кругів в сценарії має настати логічний кінець (наприклад, через два круги). Отже, по черзі, у кожній команді створюють свій варіант фільму. Гра проходить у два круги в кожній команді. Ведучий оцінить сценарій.

«Подарунки». Розіб'ємось на дві команди. Перші гравці придумують, який подарунок вони подарували б тому, хто сидить (стоїть) поряд. Показати це потрібно за допомогою міміки та жестів. Як тільки член команди вгадав назву подарунка, він має загадати свій подарунок тому, хто сидить (стоїть) за ним. І також за допомогою пантоміми показати це наступному гравцю.

Перемагає та команда, яка передала ланцюжком свої подарунки першою. Почали! Дякую, ви дуже щедрі!

«Пісня». Увага! Влаштувайтесь на своїх місцях зручніше. Вперед виходить тільки ведучий. Хто хоче бути ведучим, будь-ласка, виходьте швидше вперед! Для початку заспіваймо пісню, яку всі знаємо.

Ведучий плескає у долоні, і всі починають голосно співати. Коли він плескає долонями вдруге, всі продовжують співати «про себе», коли втретє – знову всі продовжують співати вголос. Так продовжуємо співати кілька разів, поки хтось не зіб'ється. Той, хто помилився, виходить вперед і пропонує всім заспівати ще одну всім відому пісню. Повторюємо так кілька разів.

Ведучий може допомагати учням-ведучим, диригуючи зведеним хором, особливо в ті моменти, коли учасники співають «про себе».

«Оживлені» картинки. Увага! Розбийтесь на дві команди. Кожна команда придумує сюжет своєї картинки в секреті від іншої. Потім кожна команда показуватиме німу сцену за своїм сюжетом.

Отже, команди, будь-ласка, готуйте свою пантоміму і відразу вирішіть, хто буде першим. Для показу пантоміми відводиться 15 секунд. Почали! А тепер обговоримо її. Команда-суперниця пояснить, що побачила вона. А потім, будь-ласка, глядачі, яка ваша версія побаченого. Аналогічно відбувається обговорення другої пантоміми. Виграє та команда, яка точніше відгадала і яка краще показала. Та ж команда, яка програла, запрошує переможців на танець.

Рухливі ігри на повітрі

«Стежина». Гравці розбиваються на групи по 6 -10 осіб. Кожна, взявшись за руки, утворює коло. Гра починається з бігу вправо по колу. За сигналом «Стежинка» – гравці повинні вишикуватися ланцюжком і присісти. Коли ведучий вигукне: «Копиця», кожне коло ділиться на дві підгрупи, гравці з'єднують руки і піднімають їх вгору.

За сигналом «Гірка» – діти знову шикуються ланцюжком, але при цьому перші встають на повний зріст, а наступні за ними присідають, утворивши «гірку». Та група, яка раніше і краще інших виконає завдання, отримує одне очко, після чого гра відновлюється. Виграють ті, хто набере більше очок.

«Шуліка і квочка». Гравці стають один за одним і тримають за пояс тих, хто стоїть попереду. Перший в ланцюгу зображує «квочку», решта - «курчат». Один із гравців «шуліка». Вона намагається схопити курчатко, яке стоїть останнім, квочка ж всіляко перешкоджає цьому, перегороджуючи «шуліці» шлях розведеними в сторони руками. Усі гравці допомагають квочці, переміщуючись по майданчику так, щоб кінець ланцюжка знаходився якомога далі від «шуліки».

Якщо «шуліці» вдається вхопити «курча », гра припиняється. Вибирають нових «шуліку» і «квочку». Якщо «шуліці» довго не вдається домогтися перемоги, її замінюють іншим гравцем.

«Мисливець і сторож». Із гравців обирається «сторож» і «мисливець». «Сторож» стає посередині майданчика. Біля нього креслять коло діаметром 2 м. Решта гравців – «звірі», що розбігаються по майданчику у різних напрямках. «Мисливець» бігає за ними, намагаючись кого-небудь осалити (заплямувати).

Спійманих відводять у коло під охорону «сторожа», їх можна виручати. Для цього достатньо доторкнутися до випрямленої руки стоячого в колі (переходити за лінію кола спіймані не можуть). Але, якщо «сторож» чи «мисливець» заплямує визволителя, він сам відправляється в коло.

«Виклик». Гравці діляться на дві команди і стають шеренгами, одна напроти другої на відстані 20-25 м. По черзі кожна команда відсилає до противника по одному із своїх гравців. Кожний гравець другої команди повинен при цьому простягнути вперед праву руку. Гравець, який підійшов, б'є по руці тричі одного або по одному разу трьох гравців. Той, на кого припав третій удар, повинен спіймати противника. Якщо йому це вдається, він бере супротивника в полон і ставить за собою, якщо це не вдається, то сам іде у полон. Перемагає та команда, в якій до кінця гри буде більше полонених.

«На одній нозі». Діти креслять коло діаметром 1,5 м. Двоє учасників входять в нього. Стають на одну ногу, а другу підгинають під себе. Підстрибуючи на одній нозі і штовхаючи один одного плечем, намагаються виштовхнути один одного з кола або примусити опуститися на обидві ноги. Той, хто не зумів утриматися, вибуває з гри. У коло входить нова пара. На закінчення змагань переможці зустрічаються між собою попарно.

«Ривок за м'ячем». Дві команди стають справа і зліва від ведучого на спільній лінії. Обидві групи розраховуються по порядку номерів. Ведучий бере в руки м'яч, називаючи який-небудь номер, ведучий кидає м'яч вперед якомога далі. Названі гравці біжать до м'яча і намагаються заволодіти ним. Кому з них вдається схопити м'яч раніше, той повертається з ним і передає ведучому. Команда цього учасника одержує одне очко. Виграє команда, яка набрала найбільше балів.

«Земля, вода, вогонь, повітря». Учасники гри стають у коло. У центрі – ведучий. Кинувши м'яч кому-небудь із гравців, він промовляє одне з чотирьох слів: земля, вода, вогонь, повітря. Якщо ведучий скаже: «Земля», той, хто зловив м'яча, повинен швидко назвати якусь тварину; на слово «Вода» – рибу; «Повітря» – пташку. Якщо ведучий скаже «Вогонь», усі гравці повинні, розмахуючи руками, швидко повернутися кругом. М'яча при цьому ніхто не ловить. Ведучий сам його піднімає і гра продовжується. Неуважні виходять із гри після першої помилки.

«Штандер». Грузинські діти називають цю гру «едек». Грають 5-10 дітей. Підкинувши м'яч угору, ведучий називає когось із гравців. Той, кого назвали, має зловити м'яча. Решта втікають у різні сторони. Піймавши м'яч, гравець, якого назвали, також підкидає м'яч вгору і одночасно називає ім'я іншого гравця. Якщо той, кого назвали, не зможе спіймати м'яч, він прагне підхопити його з землі і крикнути: «Стій». Гравці зупиняються, а той хто зловив м'яча, намагається, не сходячи з місця, де м'яч був спійманий, влучити ним у когось із гравців. Той, у кого влучили, стає ведучим – гра продовжується.

Навчально-методичне видання

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА
(практика в літніх оздоровчих таборах)

*Програма та методичні рекомендації щодо організації
і проведення практики*

Укладачі
Т. І. Молнар, Н. Ю. Брижак

Тираж 10 пр.

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4916 від 16.06.2015 р.*

*Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м.Мукачево, вул.Ужгородська, 26*

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>